

МАУП

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД «МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»**

Навчально-науковий інститут міжнародних відносин та
соціальних наук
Кафедра українознавства, православ'я та теології

Затверджую:
Директор ННІМВСН
_____ Бідзюра І.П.
“ 31” серпня 2018 р.

Схвалено на засіданні кафедри
українознавства, православ'я та теології
Протокол № 1 від “30” серпня 2018 р.
Завідувач кафедри _____ Мартишин Д.С.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

з дисципліни Введення в теологію
для напрямів Психологія, Соціологія, Країнознавство, Філологія
спеціалізації всі

Форма навчання денна

Курс 5 Семестр 1, 2

Всього годин ____ за навчальним планом

лекції (Л) ____

семінарські заняття (СЗ) ____

практичні заняття (ПЗ) ____

лабораторні заняття (ЛЗ) ____

індивідуально-консультативна робота (ІКР) ____

самостійна робота студентів (СРС) ____

Робоча навчальна програма складена на основі програми дисципліни:

Введення в теологію (для магістрів) Мартишин Д.С.

Київ МАУП 2018 р.

I. Мета, завдання і змістові модулі дисципліни

Мета: ознайомити студентів з богословським і релігійно-філософським надбанням християнства, яке мало визначальний вплив на утвердження загальнолюдських духовних, моральних і культурних цінностей.

Завдання: Дисципліна «Введення в теологію» є ознайомлювальним курсом з християнської теології і не передбачає поглибленого вивчення основних догматів Церкви. Але оскільки в Україні історично Східне християнство, тобто Православ'я, суттєво вплинуло і далі впливає на формування релігійного світогляду та утвердження самобутності нашого народу, то основна увага приділятиметься вивченню православно-богословської традиції, в якій починаючи з Апостолів і великих Отців Церкви всебічно розкрито найважливіші біблійні істини Божественного Одкровення.

Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. ТЕОЛОГІЯ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Змістовий модуль 2. ВИТОКИ ХРИСТІЯНСЬКОГО ВІРОВАЧЕННЯ

Змістовий модуль 3. СУЧАСНЕ ХРИСТІЯНСТВО

Міжпредметні зв'язки: навчальний матеріал подається так, щоб забезпечити цілісність знань щодо вчення про християнство, Бога та Церкву в цілому.

II. Тематичний план дисципліни

№	Курс 5 Семестр I-II Всього годин у семестрі ____ Модулі та теми	Кількість годин, з них:						При м.
		Л	СЗ	ПЗ	ІК Р	СРС	К	
Змістовий модуль 1. ТЕОЛОГІЯ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА								
1.	Поняття про теологію (богослов'я) та релігію							
2.	Християнство як релігія							
3.	Християнська віра та пошук Бога							
4.	Життя Християнської Церкви							
Змістовий модуль 2. ВИТОКИ ХРИСТІАНСЬКОГО ВІРОВЧЕННЯ								
5.	Священне Предання Церкви та Святе Письмо							
6.	Питання Богопізнання та духовне життя християнина							
7.	Історія Вселенських Соборів як парадигма вивчення християнської теології							
8.	Вивчення богословської думки святих отців Церкви							
Змістовий модуль 3. СУЧАСНЕ ХРИСТІАНСТВО								
9.	Місія Церкви в сучасному світі							
10.	Видатні християнські теологи							
	Всього:							

Форми контролю: усне опитування – У
 контрольні роботи – КР
 перевірка конспектів – ПК
 перевірка завдань для самостійної роботи – СР
 тестування – Т
 колоквиум - К
 інші - _____

III. Зміст дисципліни за модулями

Змістовий модуль I.

ТЕОЛОГІЯ В ЖИТТІ СУСПІЛЬСТВА

Поняття теології. Теологія як наука, релігійні роздуми і богословська дискусія про Бога. Категоріальний апарат теології. Богословські дисципліни та важливі питання християнської теології. Теологія в сучасному освітньому процесі.

Християнство як світова монотеїстична релігія. Місія святих апостолів Церкви. Проголошення та проповідь Євангелія. Історія християнства: діалог Західної та Східної Церкви. Актуальні проблеми християнства.

Пошук Бога та сенс життя. Діалог релігії та науки. Теологія як система цінностей Християнської Церкви та реалізм життя самого Христа. Зміна парадигми мислення щодо релігії, теології та Церкви. Бог і людина. Православна духовність.

Заснування Церкви. Особливості організації церковного життя. Таїнства Церкви. Богослужіння Православної Церкви. Історія християнських свят.

Змістовий модуль 2.

ВИТОКИ ХРИСТІЯНСЬКОГО ВІРОВЧЕННЯ

Структура і склад Біблії. Старий та Новий Завіт. Канон (список) біблійних книг. Загальне число усіх книг Біблії. Основні методи тлумачення Біблії. Вивчення Слова Божого.

Віра в Бога як в Живу Особу. Життя за Святою Трійцею. Бог як взаємна любов. Православне вчення про Святу Трійцю як вчення про любов Бога та істинне життя людини з Богом. Молитва. Духовні роздуми.

Творець і створіння. Гріх і зло. Живий голос Божого Слова. Аскетичні вправи. Різні види подвижницького духовного життя. Духовна динаміка. Головні чесноти як прояви любові. Чернецтво як вибір та заклик до святого життя. Осередки християнської молитви.

Основні етапи формування християнського віровчення.

Духовна спадщина святих отців Церкви. Вивчення духовних творів святих отців Церкви. Актуалізація теології святих отців у церковному житті. Культурне середовище Церкви.

Змістовий модуль 3.

СУЧАСНЕ ХРИСТІЯНСТВО

Місія Церкви в сучасному світі. Історичний генезис взаємовідносин Церкви, держави та суспільства. Церква на шляху духовного єднання народу. Соціальне служіння Церкви.

Есхатологія та місіонерство. Проголошення Правди Божої. Біблійні уявлення про шлях світової історії. Сутнісні ознаки християнської історіософії. Православна відповідь на глобальну кризу сучасності.

Видатні християнські теологи ХХ ст.

IV. Плани лекцій

Тема 1. Поняття про теологію (богослов'я) та релігію

1. Систематичне викладене вчення про Бога в історії Церкви.
2. Категоріальний апарат теології.
3. Богословські дисципліни та важливі питання християнської теології.
4. Світові релігії: іудаїзм, християнство та іслам.
5. Теологія в сучасному освітньому процесі.

Основна література: [14, 17, 18, 19, 26, 38]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 2. Християнство як релігія

1. Боголюдина Ісус Христос — Спаситель людства.
2. Боговтілення, Хрест, Воскресіння і Вознесіння.
3. Місія святих апостолів Церкви.
4. Проголошення та проповідь Євангелія.
5. Парадигма історії християнства.
6. Актуальні проблеми християнства.

Основна література: [14, 19, 21, 63, 65, 66]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 3 . Християнська віра та пошук Бога

1. Пошук Бога та сенс життя.
2. Діалог релігії та науки.
3. Християнська віра: пошук, сумніви, богословські роздуми та духовне життя.
4. Шлях молитви.
5. Теологія як система цінностей Християнської Церкви та реалізм життя самого Христа.
6. Зміна парадигми мислення щодо релігії, теології та Церкви.

Основна література: [5, 19, 21, 40, 42, 46, 48]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 4. Життя Християнської Церкви

1. Заснування Церкви.
2. Особливості організації церковного життя.
3. Церква містична і Церква історична.
4. Церковна ієрархія і проповідь Слова Божого.
5. Священство: основні ієрархічні шаблі.

Основна література:[19, 44, 55, 66, 67, 84]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 18, 23]

Тема 5. Священне Предання Церкви та Святе Письмо

1. Божественне Одкровення.
2. Структура і склад Біблії.
3. Старий та Новий Завіт.
4. Канон (список) біблійних книг.
5. Традиція Церкви.

Основна література: [1, 19, 28, 56, 62, 70, 75]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 6. Питання Богопізнання та духовне життя християнина

1. Життя за Святою Трійцею.
2. Бог як взаємна любов.
3. Православне вчення про Святу Трійцю як вчення про любов Бога та істинне життя людини з Богом.
4. Духовні роздуми.
5. Творець і створіння.
6. Гріх і зло.
7. Преображення людини.

Основна література: [19, 34, 63, 69, 73, 76]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 7. Історія Вселенських Соборів як парадигма вивчення християнської теології

1. Основні етапи формування християнського віровчення.
2. Поняття про Вселенські Собори.
3. Христос віри: дві природи.
4. Схизми та розколи.
5. Особливості східного християнства.
6. Розвиток доктринального розмаїття.
7. Специфіка містичного пізнання Бога.

Основна література: [4, 17, 19, 22, 34, 41]

Додаткова література: [2, 4, 10, 17, 23]

Тема 8. Вивчення богословської думки святих отців Церкви

1. Духовна спадщина святих отців Церкви.
2. Історія візантійської богословської думки.
3. Благодіяння та мораль.

4. Вивчення духовних творів святих отців Церкви.
5. Актуалізація теології святих отців у церковному житті.
6. Культурне середовище Церкви.

Основна література: [7, 19, 33, 44, 54, 68].

Додаткова література: [2, 6, 9, 18, 23].

Тема 9. Місія Церкви в сучасному світі

1. Місія Церкви в сучасному світі.
2. Історичний генезис взаємовідносин Церкви, держави та суспільства.
3. Церква на шляху духовного єднання народу.
4. Теологія та глобальні виклики світу: осмислення проблем.
5. Православна духовність і природне довкілля.
6. Концепція співвідношення релігії і науки.
7. Православна відповідь на глобальну кризу сучасності.

Основна література: [15, 16, 19, 42, 44, 47, 55, 61]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 10. Видатні християнські теологи

1. Видатні християнські теологи ХХ ст.
2. Сучасні християнські богослови-інтелектуали.

Основна література: [19, 29, 35, 42, 44, 61].

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23].

V. Плани семінарських занять

Тема 1. Християнство як релігія

1. Історія християнства: діалог Західної та Східної Церкви.
2. Католицизм (Римо-Католицька Церква).
3. Протестантизм. Англіканська, лютеранська, кальвіністська церкви.
4. Парадигма історії християнства.
5. Актуальні проблеми християнства.

Основна література: [14, 19, 21, 63, 65, 66]

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 2. Життя Християнської Церкви

1. Особливості організації церковного життя.
2. Священство: основні ієрархічні шаблі.
3. Історія християнських свят.
4. Аскетизм та моральні питання християнства.
5. Розвиток парафіяльного життя.

Основна література: [19, 44, 55, 66, 67, 84]
Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 18, 23]

Тема 3. Священне Предання Церкви та Святе Письмо

1. Основні методи тлумачення Біблії.
2. Вивчення Слова Божого.
3. Літургійне життя Церкви.
4. Спадщина святих отців.
5. Церковна архітектура та іконографія.

Основна література: [1, 19, 28, 56, 62, 70, 75]
Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 4. Історія Вселенських Соборів як парадигма вивчення християнської теології

1. Основні етапи формування християнського віровчення.
2. Єресі та богословські формулювання Істини.
3. Богословська рефлексія.
4. Схизми та розколи.
5. Вселенські, Помісні та Архієрейські Собори Церкви.
6. Нові шляхи передання віри.

Основна література: [4, 17, 19, 22, 34, 41]
Додаткова література: [2, 4, 10, 17, 23]

Тема 5. Місія Церкви в сучасному світі

1. Проповідь Слова Божого.
2. Соціальне служіння Церкви.
3. Формування та розвиток соціального вчення Церкви.
4. Есхатологія та місіонерство.
5. Принципи християнського розуміння сучасної цивілізації.
6. Православна відповідь на глобальну кризу сучасності.

Основна література: [15, 16, 19, 42, 44, 47, 55, 61]
Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23]

Тема 6. Видатні християнські теологи

1. Видатні християнські теологи XX ст.:
 - П'єр Тейяр де Шарден
 - Папа Римський Іоанн Павло II
 - протоієрей Сергій Булгаков

- Микола Бердяєв
 - Семен Франк
 - Володимир Лоський
 - протоієрей Олександр Мень
 - митрополит Володимир (Сабодан).
2. Сучасні християнські богослови-інтелектуали:
- Вселенський Патріарх Варфоломій (Архондоніс),
 - митрополит Іларіон (Алфєєв),
 - протодиякон Андрій Кураєв
 - диякон Павло Гаврилук

Основна література: [19, 29, 35, 42, 44, 61].

Додаткова література: [2, 4, 11, 17, 23].

VI. Завдання для самостійної роботи студентів

Основним завданням самостійної роботи студентів є робота з бібліографічним фондом бібліотеки під час підготовки до семінарсько-практичних занять: задля виступу, задля готовності до обговорення семінарських матеріалів, задля готовності вірно надати відповіді в ході семінарського тестування, а також у виконанні практичних завдань з курсу.

Результатом самостійної роботи з літературними джерелами має бути позитивне складання заліку. Впродовж навчального курсу студент виконує індивідуальне завдання у вигляді доповіді / есе / схеми / таблиці / електронної презентації в рамках наступної тематики:

1. Спроби побудови догматичних систем в історії християнської думки.
2. Причини появи догматів.
3. Святе Письмо та Святий Переказ як джерела християнського віровчення.
4. Богонатхненність Святого Письма.
5. Ім'я, з яким відкрився Господь Мойсею. Значення цього імені.
6. Космологічний, телеологічний, онтологічний аргументи на користь буття Божого.
7. Моральний, антропологічний, історичний аргументи на користь існування Божого.
8. Біблійні антропоморфізми.
9. Основні положення вчення про Триєдиного Бога.
10. Аналогії Пресвятої Трійці у світі.
11. Доктрина Арія.
12. Іпостасні властивості Божественних Осіб.
13. Троїчність Божественних Осіб і категорія числа (кількості).
14. Дуалізм.
15. Деїзм.
16. Пантеїзм.
17. Християнське вчення про створення світу «із нічого».

18. Мотиви і мета творіння.
19. Хибні вчення про Промисл Божий.
20. Преадамізм і полігенізм.
21. Схильність людської природи до гріхопадіння.
22. Відмінність душі людської від душ тварин.
23. Образ і подoba Божа в людині.
24. Первородний гріх.
25. Три основні погляди на походження людської душі.
26. Склад людської природи: дихотомія, трихотомія.
27. Ангели в Священному Писанні.
28. Небесна ієрархія.
29. Досконалість ангельської природи.
30. Падіння ангелів темряви і місце їх перебування.
31. Ставлення ангелів до простору і часу.
32. Таїнство Відкуплення.
33. Православне вчення про Особу Відкупителя.
34. Теорії відкуплення: юридична, моральна й органічна.
35. Біблійні і святоотецькі образи Відкуплення.
36. Складові Відкуплення.
37. Чудеса Спасителя.
38. Церква як боголюдський організм.
39. Церква – єдина, свята, соборна й апостольська. Значення цих онтологічних властивостей.
40. Три ступеня священства і апостольство як особливе служіння в Церкві.
41. Союз між Церквою земною і Церквою небесною.
42. Почитання святих.
43. Молитви за померлих.
44. Поняття про таїнства Церкви.
45. Таїнство Євхаристії.
46. Таїнство Хрещення і Миропомазання.
47. Таїнство покаяння.
48. Таїнство шлюбу.
49. Таїнство священства.
50. Тілесна смерть і безсмертя душі.
51. Ознаки Другого пришествя.
52. Уявлення про Антихриста у світлі Святого Письма та Святого Переказу.
53. Страшний суд,
54. Апокатастазис.
55. Блаженство праведників і муки грішників після Страшного Суду.

VII. Індивідуально-консультативна робота

Проведення поточних консультацій згідно графіку.

Консультативна робота із студентами заочного відділення при підготовці контрольних робіт.

Консультування студентів перед складанням заліку.

VIII. Методики активізації процесу навчання

Перегляд православного відео.

IX. Система поточного та підсумкового контролю

1. Перевірка конспектів.
2. Опитування.
3. Участь у семінарах.
4. Якість виконання контрольної роботи.
5. Атестація.
6. Залік.

X. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Біблія. Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. — К., 2013.
2. Аверінцев Сергій. Софія-Логос. Словник. — К., 2004.
3. Александр (Семенов Тянь-Шанский), еп. Православный катихизис. — К., 2014.
4. Алипий (Кастальский-Бороздин), архим., Исаяя (Белов), архим. Догматическое богословие. Курс лекций. — Свято-Троицкая Сергиева Лавра, 2000.
5. Антоний (Блум), митрополит Суражский. Пути христианской жизни. Беседы. — К., 2001.
6. Антоний (Блум), Митрополит Суражский. Труды. — М., 2002.
7. Аржаковський Антуан. Переосмислення православної традиції та довір'я до майбутнього // Аржаковський Антуан, Денисенко Микола, дияк. Чи можливе реформування Православ'я? — К., 2017.
8. Баумейстер Андрій. Біля джерел мислення і буття. Вибрані філософські етюди. — К., 2012.
9. Баумейстер Андрій. Тома Аквінський: вступ до мислення. Бог, буття і пізнання. — К., 2012.
10. Бачинин В. А. Введение в христианскую эстетику. — СПб., 2005.
11. Бергольйо Хорхе, Скорка Авраам. На небі і на землі. — К., 2017.
12. Битбунов Г. С. Дванадцятье праздники (историко-литургическое описание). — М., 2012.
13. Біблія і мораль / Біблійні корені дій християнина. — Львів, 2012.
14. Борозенець Т. А., Гаврилюк Т. В. Релігієзнавство. — К., 2013.
15. Бочков Павел, свящ. Обзор неканонических православных юрисдикций XX – XXI вв. Т. 1: Политические расколы. — К., 2014.

16. Бочков Павел, свящ. Обзор неканонических православных юрисдикций XX – XXI вв. Т. 2: Реформаторские расколы. — К., 2014.
17. Вселенський Патріарх Варфоломій. Віч-на-віч із Тайною. Православне християнство у сучасному світі. — К., 2011.
18. Вступ до богослів'я (катехізис). — К., 2016.
19. Гавриїл (Я. В. Кризина), архім.; Діонісій Мартишин, прот.; Павло Бочков, свящ. Вступ до православної теології: Посібник / Я. В. Кризина, Д. С. Мартишин, П. В. Бочков. — К., 2018.
20. Григорій (Афонський), архієп. Введение в каноническое право Церкви. — 2001.
21. Давыденков Олег, свящ. Катехизис. — М., 2005.
22. Дворкин А. Л. Очерки по истории Вселенской Православной Церкви. Курс лекций. — Нижний Новгород, 2016.
23. Документи Святого і Великого Собору Православної Церкви. — К., 2016.
24. Дудченко Андрій, прот. Божественна літургія. Путівник. — К., 2016.
25. Забуга М, прот. Православні цінності в сучасному українському контексті // Православні духовні цінності і сучасність: Матер. Міжнар. наук. практ. конф. Київ, 21 берез. 2003 р. — К., 2003.
26. Закон Божий: Посіб. для недільних шкіл і сім'ї / Упоряд. проф., прот. Петро Влодек. — Луцьк, 2006.
27. Зозуляк Ян, прот. Катехетическая миссия Церкви. — К., 2008.
28. Иларион (Алфеев), еп. Православие. Т. 1. — М., 2008.
29. Иларион (Алфеев), еп. Православие. Т. 2. — М., 2009.
30. Иларион (Алфеев), еп. Православное богословие на рубеже эпох. — К., 2002.
31. Иларион (Алфеев), еп. Православное свидетельство в современном мире: Доклады, интервью, слова. — СПб., 2006.
32. Иларион (Алфеев), игум. Вы — свет мира. Беседы о христианской жизни. — Клин, 2001.
33. Иларион (Алфеев), игум. Святоотеческое наследие и современность // Церковь и время.—М., 2000. — № 2 (11).
34. Иларион (Алфеев), митр. Церковь в истории: Православная Церковь от Иисуса Христа до наших дней. — М., 2013.
35. Іван Огієнко (митрополит Іларіон). Любімо свою Українську церкву / Упоряд., авт. передмови та коментарів М. С. Тимошик. — К.: 2015.
36. Ігор (Ісіченко), архієп. Загальна Церковна Історія. — Харків, 2006.
37. Йоан (Зізіулас), митр. Буття як спілкування. Дослідження особистості Церкви. — К., 2005.
38. Каллист (Уэр), еп. Православная Церковь. — М., 2001.
39. Каллист (Уер), еп. Внутрішнє Царство. — К., 2003.
40. Каллист (Уер), еп. Православний шлях. — К., 2003.

41. Кирил (Говорун), архім. Післямова. Святий Дух виявився професійнішим за професійних церковних бюрократів // Документи Святого і Великого Собору Православної Церкви. — К., 2016.
42. Кирил, Патріарх Московський і всієї Русі. Слово пастиря. — К., 2009.
43. Кирило (Говорун), архім. Українська публічна теологія. — К., 2017.
44. Кирило (Говорун), архім. Мета-еклезіологія: хроніка самоусвідомлення Церкви. — К., 2018.
45. Коваленко Георгій, прот. Великий Піст та Страсний Тиждень: одвічні сенси і сучасні форми. — К., 2017.
46. Коцар С. В. Православна християнська етика: Навч. посіб. — К., 2007.
47. Кураев А. Традиция, Догмат, Обряд. Апологетический очерк. — М., 1995.
48. Кюнг Ганс. Во что я верю. — М., 2013.
49. Мартишин Д. С. Діалог Української Православної Церкви та суспільства у процесі політичних трансформацій України: монографія / Д. С. Мартишин. — К., 2017.
50. Мартишин Д. С. Основи православної віри: [Навч. посіб. для студ. МАУП]. — К., 2005. — 176 с.
51. Мартишин Діонісій, прот. Благовістять оновлення світу: Духовні бесіди зі студентською молоддю на православні свята. — К., 2012.
52. Мартишин Діонісій, прот. На шляху до віри: основи Православ'я. — К., 2010.
53. Мартишин Діонісій, прот., Бочков Павло, свящ. Взаємодія Церкви та суспільства в умовах процесів глобалізації: монографія / Д. С. Мартишин, П. В. Бочков. — К., 2017.
54. Мартишин Д. С. Религиозно-этическая концепция Пьера Тейяра де Шардена в свете христианского богословия: Монография. — К., 2006.
55. Мень Александр, прот. Таинство, Слово и Образ. Православное богослужение. — М., 2001.
56. Мень Александр, прот. Исагогика. Курс по изучению Священного Писания. Ветхий Завет. — М., 2000.
57. Мольтман Юрген. Человек / Пер. с нем. — М., 2013.
58. Олександр (Драбинко), архім. Чому розкольницькі угруповання в Україні називаються неканонічними. — К., 2007.
59. Олександр (Драбинко), митрополит Переяслав-Хмельницький і Вішневський. «Бути вдячним Богові». — К., 2017.
60. Основи вчення Руської Православної Церкви про гідність, свободу і права людини. — К., 2009.
61. Основи соціальної концепції Української Православної Церкви. — К., 2002.
62. Пелікан Ярослав. Виправдання Традиції. — К., 2010.
63. Пелікан Ярослав. Ісус крізь століття. — К., 2015.

64. Пеций Михаил, прот., Мартышин Дионисий, прот. Введению в социальную работу Церкви: учеб. пособие / прот. Михаил Пеций, прот. Дионисий Мартышин. — К., 2015.
65. Религиозная этика: краткий конспект лекций для студентов заочников / Автор-сост. прот. Дионисий Мартышин. — К., 2011.
66. Релігієзнавство: навчальний посібник / [Наук. ред. Д. В. Брильов; відп. за вип. О. В. Лісовий, О. С. Лихота]. — К., 2015.
67. Релігієзнавство: Навчальний посібник. 2-ге вид. / За ред. Мозгового Л. І., Бучми О. В. — К., 2008.
68. Сильвестр (Стойчев), архим. Догматическое богословие: учебное пособие для 2-го класса духовной семинарии. — К., 2016.
69. Харт Д. Красота бесконечного: Эстетика христианской истины. — М., 2010.
70. Хейз Р. Этика Нового Завета. — М., 2005.
71. Хопко Фома, прот. Основы Православия. — Мн., 1991.
72. Черенков Михайло. Відкритий протестантизм. — К., 2017.
73. Чернышев В. М. Религиоведение. — К., 2003.
74. Чопей Богдан, Мартышин Дионисий, прот. Основы социального учения Русской Православной Церкви: учеб. пособие / Богдан Чопей, прот. Дионисий Мартышин. — К., 2013.
75. Чорноморець Юрій. Геннадій Христокін. Підсумки розвитку православної теології у ХХ столітті // Інтернет-портал «Релігія в Україні» [Електронний ресурс]. — 2017. — Режим доступу: <http://www.religion.in.ua/main/bogoslovyia/7670-pidsumki-rozvitku-pravoslavnoyi-teologiyi-u-xx-stolitti.html>. Дата доступу: 10. 07. 2017.
76. Чорноморець Юрій. Теологія та університет: межі та форми взаємодії в українських умовах // Інтернет-портал «Релігія в Україні» [Електронний ресурс]. — 2012. — Режим доступу: <https://www.religion.in.ua/main/bogoslovyia/19584-teologiya-ta-universitet-mezhita-formi-vzayemodiyi-v-ukrayinskix-umovax.html> — Дата доступу: 12. 12. 2017.
77. Шмеман Александр, прот. Богослужение и Предание. — М., 2005.
78. Шмеман Александр, прот. Введение в богословие. Курс лекций по догматическому богословию. — Клин, 2001.
79. Шмеман Александр, прот. Вера и Церковь. Сборник. — М., 2012.
80. Шмеман Александр, прот. Водой и духом. О таинстве Крещения. — М., 2018.
81. Шмеман Александр, прот. Исторический путь Православия. — М., 2010.
82. Шмеман Александр, прот. Литургическое богословие. — СПб., 2006.
83. Шмеман Александр, прот. Литургия и Предание. — К., 2005.
84. Яннарас Христос. Вера Церкви: Введение в православное богословие / Пер. с новогреч. — М., 1992.
85. Яннарас Христос. Свобода етосу. — К., 2003.

Додаткова:

1. Володимир (Сабодан), Митрополит Київський та всієї України. Доповіді, промови, звернення. — К., 2011.
2. Глухов І. О. Православний катихізіс. — СПб., 2008.
3. Денисенко Микола, дяк. Чи можлива літургійна реформа в Православ'ї // Аржаковський Антуан, Денисенко Микола, дяк. Чи можливе реформування Православ'я? — К., 2017.
4. Евдокимов Павел. Искусство иконы. Богословие красоты. — Клин, 2005.
5. Евдокимов Павел. Православие. — М., 2002.
6. Ельчанинов А., свящ. Записи. — М., 2001.
7. Евдокимов Павел. Незбагненна Божа любов. — К., 2004.
8. Каспер В. Ісус Христос. — К., 2002.
9. Каспер Вальтер, кардинал. Служитель радости. Священниче буття. — священниче служіння. — Жовква, 2009.
10. Лосский В. Н., Петр (Л'юилье), еп. Толкование на Символ веры. — К., 2000.
11. Людство і віра: Навч.-метод. посіб. / Авт.-уклад. Г. Щокін. Т. 1. — К., 2002.
12. Мейендорф И. Живое Предание: Свидетельство Православия в современном мире. — М., 2004.
13. Мень Александр, прот. Быть христианином. — М., 2007.
14. Мень Александр, прот. Практическое руководство к молитве. — М., 1999.
15. Мень Александр, прот. Пути Церкви. — М.: Жизнь с Богом, 2013.
16. Мольтман Юрген. Дух жизни. Целостная пневматология. — М., 2017.
17. Мольтман Юрген. Пришествие Бога. Христианская эсхатология. — М., 2017.
18. Пещий Михаил, прот., Мартышин Дионисий, прот. Современные проблемы христианской философии истории: учебное пособие. — К., 2016.
19. Пірен М. І. Соціологія релігії: Підручник. — К., 2008.
20. Православ'я: український вимір: Навч. посіб. / За заг. ред. Сауха П. Ю. — К., 2004.
21. Православна віра. Послання Східних Патріархів. — Вінніпег, 1957.
22. Райт Н. Т. Авторитет Писания и власть Бога. — Черкассы, 2007.
23. Релігієзнавство: навчальний посібник / [Наук. ред.. Д. В. Брильов; відп. за вип.. О. В. Лісовий, О. С. Лихота]. — К., 2015.
24. Реформація: успіх Європи і шанс для України: колективна монографія за редакцією Романа М. Шеремети та Ольги Романенко / Р. М. Шеремета, О. Романенко, В. Л. Сміт [та ін.]; Університет менедж. Освіти. — К., 2017.
25. Санніков С. В. Історія християнства для дітей. — К., 2016.

26. Санніков С. В. Огляд історії християнства: Навч. посіб. — К., 2007.
27. Серебрякова Ю. В., Никулина Е. Н., Серебряков Н. С. Основы Православия: Учеб. пособие. — М., 2010.
28. Соловій Р. Виникаюча Церква. — Черкаси, 2014.
29. Сталий розвиток: світоглядна ідеологія майбутнього: [монографія] / : [Хвесик М. А., Бистряков І. К., Левковська Л. В., Пиліпів В. В.]; за ред. акад. НААН України М. А. Хвесика. — К., 2012.
30. Степовик Дмитро. Візантологія. — Івано-Франківськ, 2002.
31. Тейяр де Шарден П. Избранные мысли. Человечество в движении // Тейяр де Шарден П. Божественная среда / Пер. с франц. О. С. Вайнер, Я. Г. Кротова и З. А. Масленниковой. Вступ. ст. прот. Александр Мень. — М., 1992.
32. Феофан Затворник, свят. Письма к разным лицам о разных предметах веры и жизни. — М., 1999.
33. Харт Д. Красота бесконечного: Эстетика христианской истины. — М., 2010.
34. Цыпин В. А. Каноны и церковная жизнь // Церковь и время. — М., 2000. — № 2 (11).
35. Цыпин В. А. Церковное право: 2е изд. — М., 1996.
36. Черенков Михайло. Відкритий протестантизм. — К., 2017.
37. Чорноморец Ю. П. Візантійський неоплатонізм від Діонісія Ареопагита до Геннадія Схоларія. — К., 2010.
38. Шмеман Александр, прот. Мир как таинство // Шмеман Александр, прот. Церковь, мир, миссия. Мысли о Православии на Западе. — М., 1996.
39. Шмеман Александр. Евхаристия: Таинство Царства. — М., 2001.
40. Шмеман Александр. За життя світу: Таїнства і Православ'я. — Львів, 2009.
41. Шмеман Олександр, прот. Євхаристія: Таїнство Царства. — Львів, 2013.
42. Щокін Георгій. Україна і світ на зламі історії. — К., 2007.
43. Яроцький П. Л. Релігієзнавство. К., 2004.

